

Tupakkalaki ulkoalueilla järjestettävissä yleisötilaisuuksissa

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) antaa tupakkalain (549/2016) 6 §:n perusteella ohjeet tupakkalain soveltamisesta ulkoalueilla järjestettävissä yleisötilaisuuksissa.

Lainsäädäntö

Tupakkalain 1 §:n mukaan tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen.

Tupakkalain 2 §:n 38 kohdan mukaan tupakoinnilla tarkoitetaan poltettavaa tai muutoin kuumennettavaksi tarkoitettua tupakkatuotteen käyttämistä.

Tupakkalain 44 §:n 1 momentin mukaan tupakkatuotteita ja nikotiinestettä saa myydä tai muutoin luovuttaa vähintään vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän myyntipaikka- ja luvanhaltijakohtaisen vähittäismyyntiluvan perusteella.

Tupakkalain 68 §:n mukaan tupakkatuotetta, tupakan vastiketta, tupakointivälinettä, tupakkajäljitelmää, sähkösavuketta tai nikotiininesettä ei saa markkinoida.

Tupakkalain 73 §:n mukaan mitä tupakkalaissa säädetään tupakoinnista ja tupakansavusta, sovelletaan myös poltettavaksi tarkoitettua kasviperäisen tuotteen polttamiseen ja sähkösavukkeen käyttämiseen sekä niistä syntyviin savuihin, höyryihin ja hiukkasiin.

Tupakkalain 74 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan tupakointi on kielletty ulkoalueilla järjestettävien yleisten tilaisuuksien katoksissa ja katsomoissa sekä muissa tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitetuissa tiloissa, joissa osallistujat oleskelevat paikoillaan.

Tupakkalain 80 §:n mukaan sisätilan tai ulkoalueen haltijan ja yleisen tilaisuuden järjestäjän on asetettava näkyville 74 §:ssä tarkoitettua tupakointikiellon osoittavat opasteet. Opasteiden on oltava sisällöltään yksiselitteisiä sekä kooltaan ja sijoittelultaan sellaisia, että ne ovat tiloihin saapuvien ja niissä oleskelevien helposti havaittavissa.

Tupakointikielto

Tupakointi on tupakkalain 74.1 §:n 2 kohdan mukaan kielletty ulkoalueilla järjestettävien yleisten tilaisuuksien katoksissa ja katsomoissa sekä muissa tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitetuissa tiloissa, joissa

Dnro 6051/06.10.06.00/2016

4.8.2016

osallistujat oleskelevat paikoillaan. Tupakkalain 73 §:n mukaan kielto koskee myös esimerkiksi sähkösavukseen ja vesipiipun käyttöä. Tupakointikielto koskee sekä maksullisia että maksuttomia yleisiä tilaisuuksia, ja se on voimassa koko yleisen tilaisuuden ajan.

Yleisellä tilaisuudella tarkoitetaan tupakkalain 2 §:n 1 momentin 41 kohdan mukaan kokoontumislaissa (530/1999) tarkoitettua yleistä kokousta ja yleisötilaisuutta¹.

Valviran näkemyksen mukaan ulkoalueilla järjestettäviä yleisiä tilaisuuksia, joissa osallistujat oleskelevat paikoillaan, voivat tyyppillisesti olla esimerkiksi:

- festivaalit;
- ulkoilmakonsertit;
- urheilutapahtumat;
- erilaiset kilpailut ja näyttelyt; sekä
- elokuva-, teatteri- ja oopperanäytökset.

Ulkoalueilla järjestettävien yleisten tilaisuuksien tupakointikielto koskee katoksia ja katsomoita - myös silloin, kun ne ovat tilapäisiä - sekä muita tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitettuja tiloja, joissa osallistujat oleskelevat paikoillaan. Tupakointikiellon edellytyksenä ei siis ole, että tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitettu tila olisi esimerkiksi osittain katettu, vaan tupakointikielto koskee myös täysin avoimia tiloja, mikäli osallistujat oleskelevat niissä paikoillaan. Tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitettu tila voi olla esimerkiksi esiintymislavan edusta ja sen välitön läheisyys, johon yleisöllä on pääsy. Tilaisuuden järjestäjällä on parhaat mahdollisuudet arvioida, mitkä ulkoalueet on välittömästi tarkoitettu tilaisuuden seuraamiseen.

Paikoillaan oleskelu ei edellytä istumapaikkaa, vaan tupakointi on kielletty myös sellaisissa ulkoalueilla järjestettävissä yleisissä tilaisuuksissa, joissa osallistujat seisovat paikoillaan. Edellytyksenä ei myöskään ole, että tilaisuuden järjestäjä osoittaisi osallistujille näiden paikat esimerkiksi myymällä tilaisuuteen paikkalippuja. Tupakointikielto koskee myös sellaisia tilaisuuksia, jossa osallistujat varaavat itse itselleen paikat esimerkiksi täytymisjärjestyksessä.

Paikoillaan oleskelu ei tarkoita sitä, että tilaisuuden osallistujat eivät voisi jonkin verran liikkua paikoiltaan. Tupakointi onkin kielletty esiintymislavan edessä esimerkiksi musiikkifestivaaleilla, joissa osallistujat tyyppillisesti liikkuvat ja tanssivat omilla paikoillaan. Jos osallistujat tilaisuuden luonteen

¹ Kokoontumislain 2.2 §:n mukaan yleisellä kokouksella tarkoitetaan mielenosoitusta tai muuta kokoontumisvapauden käyttämiseksi järjestettyä tilaisuutta, johon muutkin kuin nimenomaisesti kutsutut voivat osallistua tai jota he voivat seurata. Yleisenä kokouksena ei kuitenkaan pidetä sellaista mielenosoitusta, joka on tarkoitettu ainoastaan yksittäisten henkilöiden mielipiteen ilmaisemista varten. Edelleen kolme momentin mukaan yleisötilaisuudella tarkoitetaan yleisölle avoimia huvitilaisuuksia, kilpailuja, näytöksiä ja muita niihin rinnastettavia tilaisuuksia, joita ei ole pidettävä yleisinä kokouksina. Jos tilaisuuteen osallistuminen edellyttää kutsua tai määrätyn yhteisön jäsenyyttä, sovelletaan siihen kokoontumislain säännöksiä yleisötilaisuudesta, jollei tilaisuutta osanottajien lukumäärän, tilaisuuden laadun tai muiden erityisten syiden perusteella voida pitää luonteeltaan yksityisenä.

Dnro 6051/06.10.06.00/2016

4.8.2016

vuoksi kuitenkin liikkuvat alueella niin, että heille ei voi katsoa muodostuvan omia paikkoja, alueella tupakointi ei ole tupakkalain nojalla kiellettyä. Tällaisina tilaisuuksina voidaan pitää esimerkiksi tietynlaisia näyttelyitä, joissa osallistujat kiertävät näytösaluetta pisteeltä toiselle.

Kiinteistön omistaja tai haltija voi halutessaan asettaa pidemmälle meneviä tupakointikieltoja kuin tupakkalaissa on edellytetty. Ulkoalueella järjestettävä yleinen tilaisuus on siten mahdollista toteuttaa täysin savuttomana. On hyvä huomioida, että tupakointi on tupakkalain mukaan aina kielletty muun muassa päiväkotien ja tiettyjen oppilaitosten ulkoalueilla. Mikäli yleinen tilaisuus järjestetään esimerkiksi peruskoulun pihalla, alueelle ei saa järjestää edes erillistä tupakointialuetta.

Tupakointialue

Tupakointi ulkoalueilla järjestettävissä yleisissä tilaisuuksissa voidaan sallia tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitetun alueen ulkopuolella. Avoimella nurmikentällä alue, jota ei ole tarkoitettu välittömästi tilaisuuden seuraamiseen ja jolla tupakointi on siten sallittu, voi olla esimerkiksi 50-100 metrin päässä esiintymislavasta. Tilaisuuden järjestäjän tulisi arvioida tupakointikieltoalueen laajuus mieluummin ylä- kuin alakanttiin, jotta tupakansavu ei leviäisi tupakointialueelta tilaisuutta seuraavien katsojien joukkoon.

Ravitsemisliikkeet

Majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain (308/2006) 1 §:n 4 momentin mukaan yleisötilaisuuksien järjestämiseen ravitsemisliikkeessä sovelletaan kokoontumislakia, jollei tilaisuus kuulu liikkeen tavanomaiseen toimintaan. Ravitsemisliikkeen tavanomainen toiminta voi olla määritelty esimerkiksi toiminnan aloittamisen yhteydessä viranomaisille tehdyissä ilmoituksissa sekä alkoholilainsäädännön mukaisessa anniskeluluvassa. Ravintolassa järjestettävien musiikkiesitysten katsotaan lähtökohtaisesti kuuluvan ravintolan tavanomaiseen toimintaan. Näin ollen, vaikka ravintolassa järjestettäisiin vain kerran vuodessa elävän musiikin tapahtuma, voidaan se lähtökohtaisesti katsoa ravintolan tavanomaiseksi toiminnaksi.

Mikäli ravitsemisliikkeessä järjestetään yleisötilaisuus, joka ei kuulu ravintolan tavanomaiseen toimintaan tai jonka järjestää muu kuin se, joka vastaa ravintolan tavanomaisesta toiminnasta, yleisötilaisuuteen sovelletaan kokoontumislakia. Tällaisessa tapauksessa tupakointikielto koskee ravitsemisliikkeen terassia ja muuta ulkoaluetta niiltä osin, kun kyse on tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitetuista tiloista, joissa osallistujat oleskelevat paikoillaan. Tupakointi ei kuitenkaan ole kielletty, mikäli asiakkaat seuraavat paikoiltaan esimerkiksi katutaiteilijaa tai muuta esiintyjää, joka ei ole sopimussuhteessa ravitsemisliikkeeseen.

Opasteet

Ulkoalueen haltijan ja yleisen tilaisuuden järjestäjän on tupakkalain 80 §:n mukaisesti merkittävä tupakointikieltoalue niin, että se on osallistujien selvästi havaittavissa. Myös mahdollinen tupakointiin tarkoitettu alue on hyvä olla merkittynä.

Dnro 6051/06.10.06.00/2016

4.8.2016

Mikäli katsomo tai tilaisuuden seuraamiseen tarkoitettu katos on rakennettu pysyväksi, on perusteltua kiinnittää tupakointikiellon ja mahdollisen tupakointiin tarkoitetun tilan osoittavat opasteet tiloihin pysyvästi. Tilaisuuden seuraamiseen tarkoitettulla nurmikentällä tai muussa avoimessa tilassa tilaisuuden järjestäjä voi puolestaan osoittaa esimerkiksi kyltein ja kartoin sen tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitettun alueen, jonka ulkopuolella tupakointi on sallittu.

Vähittäismyynti

Tupakkalain 44 §:n mukaan tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä saa myydä tai muutoin luovuttaa vähittäin vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän vähittäismyyntiluvan perusteella. Lupa on myyntipaikka- ja luvanhaltijakohtainen.

Vähittäismyyntilupa voidaan myöntää määräajaksi, jos toiminta on määräaikaista. Määräaikainen lupa voidaan myöntää enintään vuodeksi kerrallaan.

Festivaaleilla ja muissa yleisötapahtumissa tupakan myynti on tyyppisesti määräaikaista. Tällöin vähittäismyyntilupa myönnetään tilaisuuden keston ajaksi huomioiden kuitenkin se, että toiminnanharjoittajalle annetaan mahdollisuus käytännön järjestelyiden toteuttamiseen (esim. tuotteiden hankkiminen tukkumyymälästä). Jos toiminnanharjoittaja myy tupakkatuotteita ja/tai nikotiininesteitä eri paikkakunnilla järjestettävissä tapahtumissa, on vähittäismyyntilupa haettava jokaista tapahtumaa varten erikseen myyntipaikan kunnalta.

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntilupa myönnetään nimenomaan tuotteiden myyjälle. Siksi tapahtumanjärjestäjälle ei voida myöntää myyntilupaa, jos tuotteet myy käytännössä jokin ulkopuolinen taho, kuten tupakkayhtiö. Jos tapahtumanjärjestäjän lisäksi myös ulkopuolinen taho myy tilaisuudessa tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä, molempien on haettava erilliset vähittäismyyntiluvat.

Lisäohjeita tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntiluvista on saatavilla Valviran vähittäismyyntilupaa koskevasta ohjeesta.

Myyntistä ilmoittaminen

Tupakkalain 68 §:n mukaan tupakkatuotetta, tupakan vastiketta, tupakointivälinettä, tupakkajäljitelmää, sähkösavuketta tai nikotiininestettä ei saa markkinoida. Myyntipaikat eivät näin ollen saa myyntipaikan ulkopuolella ilmoittaa myyvänsä kyseessä olevia tuotteita. Tupakkalain alaisten tuotteiden myyntipaikkojen sisällä olevissa myyntipisteissä voidaan markkinointikieltosäännöksen estämättä ilmoittaa tupakkatuotteiden myynnistä pitämällä tupakkalain 47 §:n mukaisesti myyntilupa asiakkaiden nähtävillä ja 53.3 §:n mukaisesti myyntikieltoilmoitus asiakkaiden hyvin havaittavissa. Mikäli tupakkalain alaisten tuotteiden myynti on vähittäismyyntipaikassa keskitetty vain rajoitettuun määrään myyntipisteitä, voidaan nämä myyntipisteet ilmoittaa esimerkiksi asettamalla niiden yläpuolelle "Tupakkatuotteet ja sähkösavukkeet" -kyltti. Kyltti ei saa rikkoa tupakkalain 68 §:n markkinointikieltoa.

Dnro 6051/06.10.06.00/2016

4.8.2016

Valvonta

Tilaisuuden järjestäjän tai ulkotilan haltijan vastuulla on varmistaa tupakointikiellon noudattaminen yleisen tilaisuuden aikana esimerkiksi ohjeistamalla järjestysmiehet puuttumaan kiellon rikkomiseen.

Kunta valvoo alueellaan tupakkalain alaisten tuotteiden myyntiä ja muuta luovuttamista, markkinointi- ja esilläpitokieltoja sekä tupakointikieltoja ja -rajoituksia koskevien säännösten noudattamista (TupL 8 §).

Tupakkalain 9 §:n 4 momentin mukaan poliisi valvoo tupakointikieltojen ja -rajoitusten noudattamista yleisissä tilaisuuksissa.

Seuraamukset

Jos ulkoalueella järjestettävän yleisen tilaisuuden osallistuja rikkoo 74 §:ssä tarkoitettua tupakointikieltoa eikä kehotuksesta huolimatta lopeta tupakointia, paikan haltija taikka tämän edustaja saa poistaa hänet kyseiseltä alueelta tupakkalain 81 §:n nojalla, jollei poistamista voida pitää kohtuuttomana. On kuitenkin huomattava, että yksityishenkilö ei voi käyttää voimakeinoja tupakoinnin estämiseen tai henkilön poistamiseen tilasta. Tupakoivan henkilön voi siten käytännössä poistaa vain järjestyksenvalvoja tai poliisi.

Tilaisuuden osallistujaan, joka huomautuksista huolimatta jatkaa tupakointia tupakkalain säännösten vastaisesti, voi kohdistua myös rikosoikeudellisia seuraamuksia. Joka tahallaan ulkoalueen haltijan tai hänen edustajansa taikka yleisen tilaisuuden järjestäjän tai siellä järjestysmiehenä toimivan taikka valvontaviranomaisen huomautuksesta huolimatta jatkaa tupakointia ulkoalueella, jossa tupakointi on 74 §:n mukaan kielletty, on tupakkalain 113 §:n mukaan tuomittava tupakointirikkomuksesta sakkoon.

Tupakkalain 114 §:n mukaan yleisen tilaisuuden järjestäjä taikka ulkoalueen haltija tai hänen edustajansa, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta sallii tupakoinnin 74 §:n vastaisesti ulkoalueella, jossa se on kiellettyä, on, jollei laiminlyöntiä voida pitää vähäisenä ja jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, tuomittava tupakansavulta suojaavien toimenpiteiden laiminlyönnistä sakkoon. Vastuun arvioinnissa on olennaista, onko tilaisuuden järjestäjä tai ulkotilan haltija asettanut näkyville tupakointikiellon osoittavat opasteet sekä ohjeistanut esimerkiksi järjestyksenvalvojat puuttumaan tupakointikiellon rikkomiseen.

Tupakkalain 109 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan joka elinkeinotoiminnassa myy tai muutoin luovuttaa tupakkatuotteita tai nikotiininesteitä ilman vähittäismyyntilupaa 44 §:n vastaisesti tai tekemättä nikotiininesteiden vähittäismyynnistä 48 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta on tuomittava tupakan myyntirikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tupakkalain 110 §:n mukaan joka 68 §:n vastaisesti tahallaan markkinoi tupakkatuotetta, tupakan vastiketta, tupakointivälinettä, tupakkajäljitelmää, sähkösavuketta tai nikotiininestettä taikka 71 §:n vastaisesti tahallaan pi-

Dnro 6051/06.10.06.00/2016

4.8.2016

tää tupakkatuotteita, tupakan vastikkeita, sähkösavukkeita tai nikotiinineiteitä tai niiden tavaramerkkejä vähittäismyynnissä esillä, on tuomittava *tupakan markkinointirikkomuksesta* sakkoon. Mitä edellä säädetään, koskee markkinointitoimen tilaajaa ja toimeenpanijaa sekä näiden palveluksessa olevaa. Edelleen 111 §:n mukaan joka 68 §:n vastaisesti tahallaan markkinoi tupakkatuotetta, tupakan vastiketta, tupakointivälinettä, tupakkajäljitelmää, sähkösavuketta tai nikotiinineitettä siten, että markkinointia on pidettävä sen toteuttamistapa, kohderyhmän ikä tai koko taikka menettelystä saatu taloudellinen hyöty huomioon ottaen myös kokonaisuutena arvostellen törkeänä, on tuomittava *tupakan markkinointirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Mitä edellä säädetään, koskee markkinointitoimen tilaajaa ja toimeenpanijaa sekä näiden palveluksessa olevaa.

Johtajan sijaisena ryhmäpäällikkö *Maarit Mikkonen*
Maarit Mikkonen

Ylitarkastaja *Reetta Honkanen*
Reetta Honkanen